

- SCHUMACKER R. & DE ZUTTERE Ph. (1978) — Inventaire et revision critique de l'herbier bryologique du chanoine François Toussaint. 1. Les hépatiques. *Bull. Cercle cult. M.-A. Libert, Malmedy* 26 : 101-113.
- VANDEN BERGHEM C. (1979) — Flore des hépatiques et des Anthocérotes de Belgique. *Meise, Jard. bot. nat. Belg.*, 156 p.

Notes floristiques

Floristische nota's

Myriophyllum aquaticum : expansieve waterneofiet in Vlaanderen

Op 5 december 1999 werd in het Verwezen Kanaal Ieper-Komen ter hoogte van het gehucht Kruisstraat (Ieper, IFBL E1.24.41 ; getuigemateriaal *Verloove* 4102 in priv. herb. FV, BR, GENT en LG) de massale aanwezigheid vastgesteld van *Myriophyllum aquaticum*, oorspronkelijk afkomstig uit Zuid-Amerika maar tegenwoordig op veel plaatsen in Europa als aquariumplant ingevoerd en verwilderend. De soort woekert langs beide zijden van het kanaaltje in ondiep water over een afstand van ca. 200 meter. Dit wijst er op dat de soort hier allicht reeds enkele jaren voorkomt en mogelijk kan beschouwd worden als ingeburgerd. Niettegenstaande de vergoederde staat van het seizoen toonden de planten zich nog uiterst vitaal en bleken geenszins vorstgevoelig. Op dezelfde locatie werd ook *Azolla filiculoides* ingezameld, eveneens een neofiet en van deze regio blijkbaar nog niet gekend (LETEN M. & VAN LANDUYT W., *Streepzaad* 3 : 86-155, 1997). Voor wat de herkomst van deze populatie betreft moet gedacht worden aan weggeworpen (water-) plantenmateriaal.

Het Verwezen Kanaal Ieper-Komen maakt amper vier kilometer verder zuidwaarts deel uit van het Provinciaal Domein „De Palingbeek”. *Myriophyllum aquaticum* kan er in het slechtste geval een toekomstige bedreiging betekenen voor de indigene watervegetaties.

Gedurende de voorbije jaren werd *Myriophyllum aquaticum* ook elders in Vlaanderen waargenomen :

Lanaye-Bosange, tussen het Albertkanaal en de helling van de St.-Pietersberg (IFBL E7.45.3), 19.07.1995, *Vanhecke* 8897 (BR). Samen met andere voor de streek ongewone soorten als *Hippuris vulgaris* en *Stratiotes aloides*.

Uikhoven, grindgat langs de Maas (IFBL D7.55), 09.09.1995 (*Verloove* 1773 en *Slembrouck* 95/985 in BR).

Genk (Diepenbeek), Lange Vijvers, moerassige vijver langs Albertkanaal (IFBL D6.58.12), 28.09.1995 (LV op aanwijzen van Bert Berten).

Willebroek (Heindonk), Moerasvijver in beheer door Aminoal (reservaat), ondiepe oeverzone (IFBL D4.16.31), 14.06.1999, *Vanhecke* 9108 (BR).

Kerkhove, oude Schelde-meander (IFBL E2.46.22), 08.1999 (pers. med. G. Heyneman).

Kortrijk, 't Hoge nabij universiteitscomplex KULAK, recent waterreservoir (IFBL E2.33.33), 29.08.1999, *Verloove* 3921 (priv. herb. FV).

Diksmuide (Jonkershove), slibvang op Steenbeek (D1.44.12-21), 26.10.1999 (vondst. E. Germonprez, det. L. Vanhecke). Massaal kiemend.

Ook in Wallonië werd *Myriophyllum aquaticum* recent meermaals gesignaleerd (cf. LAMBINON J., *Dumortiera* 60 : 1-36, 1995).

Het ziet er dus naar uit dat *Myriophyllum aquaticum* — in navolging van talloze andere waterneofieten — permanent deel zal beginnen uitmaken van onze flora !

F. VERLOOVE (Hoogede) en L. VANHECKE (BR, Meise)

Ludwigia grandiflora in de grachten van Ieper (België) en Bergues (Noord-Frankrijk)

Op 18 augustus 1999 werd de aandacht van één van ons (A.R.) getrokken door een felgeel bloeiende waterplant langs de vestinggrachten van Ieper. Het bleek te gaan om *Ludwigia grandiflora* (Michaux) Greuter et Burdet (Ieper, buitenoever van de Kasteelgracht, ter hoogte van de voetgangersbrug bij de Tenaille van de Beer, IFBL E1.24.31, 18.8.1999, leg. A. Ronse 75, BR). De soort kwam er in grote aantallen voor, en kwam ook verder langs de vesten voor, over een lengte van meerdere honderden meters, voornamelijk langs de oevers aan de buitenkant van de oostelijke vestinggrachten. Bij navraag over deze opvallende verschijning, deelde Lieven Stubbe (Milieu-educatieve dienst van de stad Ieper) mee dat deze soort sinds 1995 opgemerkt was langs de Kasteelgracht, en er zich de laatste jaren zeer sterk had uitgebreid (STUBBE, *De Bron* 27 : 14-15, 1999). De herkomst van de planten was hem onbekend, maar deze soort zou wel aanwezig geweest zijn in een nabije poel, die in 1993 gedempt werd.

Een tweede recente vindplaats is gelegen te Bergues (Frankrijk), op verschillende plaatsen in het stadskanaal, Quai de la Manutention, IFFB D0.43.22, gevonden door L.V. op 23.8.1998 (niet ingezameld). De populaties bestonden uit een beperkt aantal, breed uitgroeiende, bloeiende planten, die voorkwamen samen met *Nymphaea alba*, *Nuphar lutea*, *Spirodela polyrhiza* en *Ceratophyllum spec.*

Er werd nagekeken of er verder nog vindplaatsen gemeld zijn voor Vlaanderen in de databank van Flo.Wer, maar dit was niet het geval (med. W. Van Landuyt).

Tot nu toe werden voor België vier vindplaatsen van *L. grandiflora* beschreven, waarvan drie in het Brabants district, met name te Louvain-la-Neuve, ten zuiden van de Cyclotron, IFBL F5.32.21 en in de poel van de boerderij Biéreau, IFBL F5.22.34 (BAUCHAU, LEJEUNE & BOUHARMONT, *Dumortiera* 28 : 8-9, 1984), in het park Tenbosch te Brussel, IFBL E4.35.22 (DUVIGNEAUD, SAINTENOY-SIMON & DELMACHE, *Adoxa* 10 : 9-10, 1996), en één in het Maritiem district te Merkem, in de onmiddellijke omgeving van De Blankaart, IFBL D1.43.22 (DEMAREST, *Dumortiera* 63 : 7, 1996). Daarbij stelt de vraag zich in hoeverre deze plant zich bij ons zal kunnen handhaven en woekeren. Haar oorspronkelijk groeigebied gaat van Argentinië tot het Zuidoosten van de Verenigde Staten, waar ze als een schadelijke woekende soort beschouwd wordt (AURAND, Nuisance aquatic plants and aquatic plant management programs in the United States. Report, The Mitre Corporation, McLean Virginia, pp. 117-119, 1982). Ze breidt uit naar meer noordelijke staten zoals North-Carolina en Tennessee, waar ze als schadelijke woekerende neofiet wordt beschouwd (www.agr.state.nc.us/plantind/plant/weed/nxwdrg.htm ; www.webriver.com/tn-eppc/exlist.htm). Er werd in de Verenigde Staten zelfs onderzoek verricht naar de mogelijkheden van biologische bestrijding met de kever *Lysathia ludoviciana* (Fall) (MCGREGOR, BAYNE, STEEGER, WEBBER & REUTEBUCH, *J. Aquat. plant managem.* 34 : 74-76, 1996).